Commissie Eindtermen Accountantsopleiding

Postbus 242
2130 AE Hoofddorp
T (088) 496 04 21
E info@cea.nl
I www.cea.nl

Datum binnenkomst	: 26 september 2026	Referentie	: 26/MCEA/02062	Telefoon	: (088) 496 04 21
Bijlage(n)	:	Behandelaar	: Coen Bongers	E-mail	: info@cea.nl

Onderwerp **Reactie Hogeschool Windesheim - Reactie uitvoeringstoets conceptrapport eindtermen 2027**

De uitvoeringstoets bestaat uit het conceptrapport eindtermen 2027 en onderstaand formulier met een aantal vragen.

1. Biedt het conceptrapport voldoende handvatten voor een vertaling naar een opleidings- en toetsprogramma voor uw onderwijsinstelling, organisatie en/of stagebureau?
Namens de Post Bachelor opleiding Accountancy MKB van Windesheim Zwolle. Hierdoor maken wij gebruik van de gelegenheid om, in aanvulling op de reactie de namens de Stuurgroep Post HBO van het AC Scholenoverleg die wij unaniem onderschrijven, een nadere duiding en onderbouwing te geven van de knelpunten die wij als individuele aangewezen opleiding verwachten. Met name waar het gaat om de praktische invulling en uitvoerbaarheid van een geïntegreerd programma verwachten wij de nodige knelpunten bij het vertalen van het conceptrapport naar een opleidings- en toets programma. De voor ons belangrijkste knelpunten zijn hierna, onder punt 2 weergegeven. **Met welgemeende hoogachting en de bereidheid tot nadere toelichting,** Dianne Dijk Tip Henk Wijnholt AA Bert van Asselt AA-RA
2. **Welke eventuele concrete knelpunten verwacht u bij de implementatie van de eindtermen 2027 voor uw organisatie** ?
De belangrijkste knelpunten bij de invoering van de eindtermen 2027 in hun huidige vorm voor de oriëntatie Accountancy MKB zijn **de bereidheid van de werkgevers** om de student-trainees als beginnend beroepsbeoefenaar te faciliteren in de vorm van middelen, uren en begeleiding en de **beschikbaarheid van de opdrachten** waarmee de trainees hun kritische werkervaring moeten aantonen. Deze knelpunten worden hierna nader toegelicht door een beeld te schetsen van de professionele ontwikkeling van een beginnend beroepsbeoefenaar tot startbekwaam MKB accountant en een vergelijking van de eisen die worden gesteld aan de kritische werkervaring in de concept eindtermen 2027 (pagina 7) in vergelijking met de huidige praktijkopleiding Accountancy MKB.

Professionele ontwikkeling MKB Accountant
Na afronding van de HBO Bachelor AC opleiding is iemand toelaatbaar tot de post initiële fase waarvoor de concept eindtermen op eindniveau zijn gedefinieerd. In tegenstelling tot de Assurance opleiding, waarbij de trainee wordt ingezet bij soortgelijke (controle) opdrachten met een toenemende mate van complexiteit bouwt de MKB Professional zijn werkervaring op in de samenstel- en aangiftepraktijk en groeit vervolgens door naar de adviespraktijk. Bij een normaal carrièreverloop mag worden verwacht een MKB professional met 5 jaar praktijkervaring in staat is een niet te complexe adviesopdracht zelfstandig uit te voeren. Voor de combinatie van theorie en praktijk binnen 3 jaar is op eindniveau voldoende werkervaring noodzakelijk waarover de gemiddelde bachelor AC afgestudeerde niet beschikt. De ervaring leert dan ook dat de meeste trainees begin 30 zijn als ze hun opleiding afronden en dat met name het laatste jaar, waarin vrijwel altijd de adviesopdrachten moeten worden uitgevoerd, studievertraging optreedt.

Vergelijking kritische werkervaring met huidige eisen praktijkopleiding.
In de huidige praktijkopleiding worden, naast de ureneisen van in totaal 3000 uur in drie jaren, de volgende eisen gesteld aan de te verantwoorden praktijkopdrachten:
2 Overige Assurance opdrachten op eindniveau.
2 Samenstelopdrachten waarvan 1 op eindniveau.
1 Fiscale adviesopdracht.
1 Bedrijfseconomische adviesopdracht.

In de concept eindtermen 2027 moet de volgende kritische werkervaring worden aangetoond:

1.4 Startadvies op maat.
2.3 Overige assurance opdracht
2.4 Aan assurance verwante opdracht anders dan samenstellen jaarrekening
3.1 Samenstellen complexe jaarrekening
3.2 Beoordelingsopdracht
3.4 Herstructurering
3.5 Niet wettelijke jaarrekeningcontrole voor minder complexe objecten.
4.1 Bedrijfsoverdracht of Liquidatie
4.2 Bedrijfsoverdracht

Conclusie:
In vergelijking met de huidige eisen die worden gesteld aan de praktijkopleiding Accountancy MKB is er sprake van een toename van de te verantwoorden praktijk-opdrachten en een minder conceptuele benadering van zowel de (aan) assurance (verwante)- als de advies opdrachten.

Beschikbaarheid van de praktijkopdrachten
Zoals hiervoor aangegeven is er in de concept eindtermen 2027 sprake van een meer concrete invulling van de aan te tonen kritische werkervaring. Deze meer concrete invulling stelt meer specifieke eisen aan de uit te voeren opdrachten. Knelpunten worden daarbij specifiek verwacht bij de volgende opdrachten:

2.4 Aan assurance verwante opdrachten anders dan samenstelopdrachten.
3.4 Herstructurering.
3.5 Niet wettelijke jaarrekeningcontrole voor minder complexe objecten.

Met betrekking tot de **niet wettelijke jaarrekeningcontrole** voor minder complexe objecten willen wij het volgende opmerken.

In het concept rapport worden voorbeelden gegeven van minder complexe objecten waarvoor de MKB Accountant vrijwillige jaarrekeningcontroles mag uitvoeren (pag. 23) maar ontbreekt een definitie dan wel een helder normenkader. De vraag of al dan niet sprake is van een minder complex object kan als gevolg daarvan alleen worden beantwoord op basis van door ervaring verkregen professional judgement waarbij het DNA van de accountant centraal staat. Voor de niet wettelijke jaarrekeningcontrole leidt de beperking tot niet complexe objecten tot onnodige problemen in de uitvoering. Naar onze mening kan deze beperking dan ook achterwege blijven en moet de verantwoordelijkheid voor het al dan niet aanvaarden van een vrijwillige jaarrekeningcontrole worden gelegd bij de individuele accountant die is gebonden aan de VGBA en een stelsel van kwaliteitsbeheersing. Het al dan niet in de vorm van een simulatie eenmalig uitvoeren van een vrijwillige jaarrekeningcontrole biedt voor die oordeelsvorming naar onze mening onvoldoende basis.

3. Welke mogelijkheden en uitdagingen ziet uw organisatie specifiek voor het begeleiden en beoordelen van trainees?

Voor het succesvol implementeren van een geïntegreerde opleiding voor theorie en praktijk is een nauwe samenwerking nodig tussen de onderwijsinstellingen, de stagebureaus en het werkveld. Daarnaast is een duidelijke afbakening van de bevoegdheden en de verantwoordelijkheden noodzakelijk.

Een rolverdeling die naar onze mening de integratie zou bevorderen zou de volgende kunnen zijn:

Rol van de kantoren
De kantoren moeten bereid en in staat zijn om trainees te faciliteren en te begeleiden tijdens hun opleidingstraject. Gedacht kan worden aan door de RPO/ Stagebureaus erkende praktijkopleidingsplaatsen met periodieke evaluatie van de praktijkopleiders.

Rol van de stagebureaus
Faciliteren van de praktijkcomponent en kwaliteitsbewaking van de begeleiding van de trainees met behulp van de beoordelaars. Tenminste jaarlijks een voortgangsgesprek voeren met trainees, praktijkbegeleiders en beoordelaars.

Rol van de onderwijsinstellingen
Vakinhoudelijk begeleiden en ondersteunen van de trainees bij de uitvoering van hun praktijkopdrachten en bewaken van de kwaliteit en het niveau van de door de trainee verrichte werkzaamheden. Door praktijkdocenten in te zetten als beoordelaar van een stagebureau en praktijkbegeleiders in te zetten als gastdocenten van de opleidingen kan de integratie sterk worden verbeterd.

4. Heeft u nog overige opmerkingen ten aanzien van de implementatie binnen uw organisatie?

De concept eindtermen 2027 bevatten de volgende passages:
"Een brede en diverse instroom van student trainees wordt gefaciliteerd" (pagina 4)
"Bij het uitwerken van het themagericht raamwerk naar een geïntegreerde set van eindtermen zijn de verplichte vakgebieden uit de EU auditrichtlijn en de kerncompetenties uit het NBA- beroepsprofiel geborgd. (Pagina 16)
Bij het bestuderen van de eindtermen valt op dat de, in het NBA Beroepsprofiel als Fundament van Accountancy benoemde **vakgebied Bedrijfseconomie** (Art. 5 Vaktechnische kennis en kunde), slechts marginaal wordt genoemd. Wanneer vervolgens de instroomeisen worden gedestilleerd vanuit de "geborgde" vakgebieden uit de EU auditrichtlijn bestaat het risico dat dit fundament gemarginaliseerd wordt en studenten kiezen voor een opleiding met de soepelste instroomeisen. Een daarmee

samenhangend risico is dat de HBO Bachelor AC opleiding, die door 13 Hogescholen wordt aangeboden en daarmee een belangrijke kweekvijver vormt voor zowel de AA als de RA opleidingen, hun zelfstandige bestaansrecht verliezen.
Bij de presentatie van de concept eindtermen werd gesuggereerd dat aan het **vakgebied Belastingrecht** in de nieuwe eindtermen minder hoge eisen worden gesteld.
Die uitspraak lijkt in tegenspraak met de eindtermen zoals die zijn geformuleerd onder punt 2.2.4 en 4.2.2, waarin van de accountant wordt verwacht dat hij adviseert over fiscale optimalisatie en juridische zaken bij een groeiende onderneming en bij bedrijfsoverdracht.
Bij adviseren op het in deze eindtermen beoogde niveau is sprake van creëren van maatwerk oplossingen (Beheersingsniveau 6 volgens de taxonomie van Bloom zie bijlage 3 van het conceptrapport.) Bij de huidige geïntegreerde slotexamens voor Accountancy MKB vindt de beoordeling plaats op basis van de taxonomie van Bloom en wordt het kunnen produceren van nieuwe producten en nieuwe inzichten beoordeeld met een cijfer 9 of 10. De adviesrol van de startbekwame MKB Accountant zoals verwoord in de concept CEA eindtermen 2027 op fiscaal, maar ook op juridisch gebied gaat daarmee veel verder dan in de huidige situatie en nodig is voor het vervullen van de rol van regisseur en trusted advisor in het MKB.